Universiteit Utrecht

Utrechts Universiteitsfonds

JAARVERSLAG 2018

Wij zijn Vrienden Diergeneeskunde

In 2018 steunde Vrienden Diergeneeskunde bijzonder mooie projecten van de faculteit Diergeneeskunde.

Dit deden wij samen met organisaties, bedrijven en particulieren met een groot hart voor dieren. Samen zetten wij ons in om de gezondheid en het welzijn van dieren binnen onze samenleving te verbeteren. Samen maken wij het verschil voor dieren.

Samen maken wij het verschil!

De faculteit Diergeneeskunde heeft in haar strategisch plan van 2017 de ambitie uitgesproken om meer dan ooit de verbinding aan te gaan met de maatschappij. Wij willen bijdragen aan het vinden van antwoorden op de grote vragen van deze tijd. Dit kunnen wij niet alleen. Wij hebben partners nodig. Partners die onze passie delen, en samen met ons de handen uit de mouwen willen steken en aan de slag willen gaan.

Want ondanks krimpende onderzoeks- en onderwijsbudgetten vanuit de overheid willen wij nieuwe kennis vergaren, die de maatschappij in de breedst mogelijk zin ten goede komt.

In deze speelt Vrienden Diergeneeskunde een integrale rol als verbindende schakel tussen de collega's van de faculteit Diergeneeskunde en de mensen, organisaties en bedrijven die ons een warm hart toedragen. Hun gezamenlijke inzet maakt het mogelijk dat onze dierenartsen, onderzoekers en docenten zich blijvend kunnen richten op het beschermen en verbeteren van het welzijn en de gezondheid van dieren. Altijd met de focus op duurzame oplossingen, met de grootst mogelijke impact.

Dankzij de enorme betrokkenheid en genereuze bijdragen van diereneigenaren, dierenliefhebbers, dierenartsen, bedrijven en organisaties, allemaal met een groot hart voor dieren, heeft Vrienden Diergeneeskunde sinds eind 2017 veel projecten en initiatieven mogelijk kunnen maken.

Voorbeelden zijn de inzet van hulphonden bij veteranen met PTSS (pagina 8), de nationale uitrol van het Landelijke Expertisecentrum voor Dierenmishandeling (pagina 12), het uitbreiden van de 'FCS-free' database voor kweekmedia zonder foetaal kalf serum, onderzoek naar genetische factoren om schadelijke aandoeningen bij honden en katten te voorkomen, of het ontwikkelen van een smartphone app om pijn bij paarden en ezels betrouwbaar te kunnen vaststellen.

Het lijken hele diverse projecten, die toch veel gemeen hebben. Allemaal projecten met maatschappelijk belang en relevantie op het gebied van diergezondheid en dierenwelzijn. Allemaal projecten die symbool staan hoe wij als faculteit ons in willen zetten voor de harmonieuze interactie tussen mens en dier. En allemaal projecten die zonder u en uw steun niet tot stand waren gekomen. Hiervoor, mede namens het bestuur en de collega's van de faculteit Diergeneeskunde, heel hartelijk dank.

Wouter Dhert
Decaan faculteit Diergeneeskunde

Terugblik 2018 · 4

Achter de schermen · 6

Een hulphond tegen PTSS

Het V-PWR project · 8

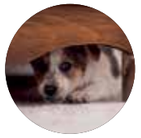

Geef geweld tegen dieren geen kans

Landelijk Expertisecentrum Dierenmishandeling · 12

EPWA tegen pijn bij paarden en ezels

Equine Pijn en WelzijnsApp · 16

Met de 3V databases op weg naar proefdiervrij

3V databases · 20

Ieder dier heeft recht op goede zorg

Shelter Medicine · 24

Nalaten om Tibetaanse Mastiffs een gezonde toekomst te bieden

Nalatenschap · 28

Overige projecten

Dieren duurzaam gezond · 30

Voor de faculteit Diergeneeskunde · 38

Zo maakten wij het verschil in 2018!

In 2018 heeft Vrienden Diergeneeskunde bijzonder mooie projecten van de faculteit Diergeneeskunde mogelijk gemaakt t.w.v. **€715.000.**

Dit deden wij samen met maar liefst **4** bedrijven, **26** vermogensfondsen, stichtingen of verenigingen, **305** alumni van de Universiteit Utrecht en **650** particulieren – allemaal met een groot hart voor dieren. Samen zetten wij ons in om de gezondheid en het welzijn van dieren binnen onze samenleving te verbeteren. Samen maken wij het verschil voor dieren.

Dit zeggen onze donateurs

Vermindering van het aantal dierproeven, uiteindelijk leidend tot geen dierproeven, is een streven dat ik graag ondersteun.

3V databases

Mijn paard heeft artrose. Met deze app kan ik op een makkelijke manier controleren hoe het echt met haar gaat. Omdat paarden signalen van pijn niet of pas heel laat op makkelijk herkenbare manieren uiten vind ik het ontwikkelen van deze app een mooi initiatief en hoop dat veel paardeneigenaren hier straks ook gebruik van gaan maken.

EPWA

Vermindering van het aantal dierproeven, uiteindelijk leidend tot geen dierproeven, is een streven dat ik graag ondersteun.

3V databases

Paardenwelzijn ligt mij na aan het hart, voor onze pony's en voor anderen. Prachtig initiatief dat alle paardenliefhebbers kan helpen hun goede zorg intenties voor hun paard nog beter waar te maken

EPWA

Het kiezen van een geschikt diermodel draagt bij aan vermindering van het aantal proefdieren. Zolang er nog niet voldoende methoden zijn die proefdieren kunnen vervangen, moet het aantal proefdieren worden beperkt. Deze database draagt daaraan bij.

3V databases

In heb ooit mogen zien wat PTSS met een veteraan deed. Heel heftig. Daarnaast geloof ik dat dieren kunnen helpen bij PTSS, maar lijkt het me erg goed om te kijken hoe en op welke manier, zodat zowel mens als dier het fijn hebben.

V-PWR

Door het inspirerende verhaal van Joris Wijnker op onze MBV-dagen heb ik besloten om een donatie te doen. Want als collega reservist sta ik achter jullie onderzoek. Ik hoop dat het onderzoek belangrijke informatie oplevert waardoor meer mensen met PTSS geholpen kunnen worden. Heel veel succes!

V-PWR

Enkele weken geleden heb ik een lezing van Yvonne van Zeeland gevolgd waarin het belang van foerageren centraal stond. Het enthousiasme spatte er af en zo leergierig als wij zijn zijn we er thuis gelijk mee aan de slag gegaan en onze bijtgrage amazone bijt niet meer. Dat is één van de redenen waarom wij dit project zo belangrijk vinden. Iedere papegaai verdient een goed leven, lekker in de veren te zitten. Er is nog zoveel te leren over papegaaien en het enthousiasme en de motivatie zijn zo sterk aanwezig dat wij hier alle vertrouwen in hebben. Daarom sturen wij dit jaar geen kerstkaarten, maar doneren wij een bedrag voor dit project.

Papegaaienwelzijn

Honden zijn mijn leven en moeten toezien dat je dier zichzelf vergiftigt is afschuwelijk. Daarom is onderzoek zo ontzettend belangrijk en doneer ik met heel mijn hart. Succes!

Levershunts

Het is van groot belang om te onderzoeken wat de gevolgen van stress voor reeën kunnen zijn, vooral gezien de enorm toegenomen recreatiedruk.

Stress bij reeën

As a breeder of Cairns, I consider this very important research.

Levershunts

De veiling is afgelopen en vele leden van de NCTC en liefhebbers van Cairn Terriërs hebben hier een steentje aan bijgedragen. Graag maken wij weer een mooi bedrag over aan het fonds zodat Frank en zijn team hopelijk een mooi resultaat kunnen boeken.

Levershunts

Wie is Vrienden Diergeneeskunde?

Dieren zijn niet weg te denken uit de moderne samenleving. Wij delen ons land met rond 34 miljoen huisdieren en 128 miljoen landbouwdieren, en talloze wilde dieren. Steeds vaker zijn deze dieren onderdeel van het gezin. We willen dat ze gezond zijn en blijven, dat het goed met ze gaat, nu en in de toekomst. En mocht dat een keertje niet zo zijn, willen we dat ze snel en effectief geholpen kunnen worden.

De faculteit Diergeneeskunde is hét veterinaire kenniscentrum in Nederland, en richt zich op dierwetenschappelijk onderzoek, onderwijs en (gespecialiseerde) patiëntenzorg. Deze unieke positie brengt veel verantwoordelijkheid met zich mee, zowel als het gaat om het opdoen en verspreiden van brede dier-gerelateerde kennis, maar ook in het zoeken van verbinding en integratie op elk niveau van de (inter)nationale samenleving.

De onderzoekers, docenten en dierenartsen van de faculteit Diergeneeskunde nemen deze verantwoordelijkheid dan ook heel serieus. Dierenliefhebbers in hart en ziel, gaan zij op zoek naar de beste manieren om de gezondheid en het welzijn van dieren langdurig en duurzaam te verbeteren. Dit doen zij door onafhankelijk en betrouwbaar onderzoek te verrichten of baanbrekende initiatieven op te zetten. Echter komen dit soort activiteiten steeds vaker niet in aanmerking voor financiering vanuit de overheid of nationale wetenschappelijke organisaties.

Vrienden Diergeneeskunde wil ervoor zorgen dat de collega's van de faculteit Diergeneeskunde hun projecten alsnog kunnen uitvoeren.

Voor u ligt het eerste jaarverslag van Vrienden Diergeneeskunde. Hierin laten wij zien wat wij dankzij uw steun sinds eind 2017 voor elkaar hebben gerkegen.

Hoeveel kan je doen in je eendje?
Samen maken wij het verschil!

ORGANISATIE

Dr. Inga Wolframm
Hoofd Fondsenwerving

Anjolieke Dertien
Projectleider

Neem contact met ons op.

Vrienden Diergeneeskunde
Utrechts Universiteitsfonds
Utrecht Science Park, Bestuursgebouw
Kamer 0.30 (begane grond)
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
Nederland

Postbus 80125, 3508 TC Utrecht
Nederland

Telefoon:
+31 30 253 7508
E-mailadres:
vrienden.diergeneeskunde@uu.nl
Website:
www.vriendendiergeneeskunde.nl

BESTEDINGSADVIESCOMMISSIE

Prof. dr. Hans Kooistra
Hoogleraar Interne Geneeskunde van gezelschapsdieren

Prof. dr. Marianna Tryfonidou
Hoogleraar Regeneratieve Orthopedie

Dr. Franck Meijboom
Hoofd van het Centre for Sustainable Animal Stewardship

Welzijn & gezondheid van dieren centraal

Vrienden Diergeneeskunde is het 'goede doel' van de faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht en als fonds op naam ondergebracht bij het Utrechts Universiteitsfonds. Vrienden Diergeneeskunde heeft hiermee de ANBI status. Wij zetten ons in voor onderzoek en innovatieve projecten die het welzijn en de gezondheid van dieren langdurig en duurzaam beschermen en verbeteren.

MISSIE
Wij zetten ons in voor het welzijn en de gezondheid van huisdieren, landbouwhuisdieren, proefdieren en in het wild levende dieren.

Onze focus ligt op maatschappelijk relevante, duurzame initiatieven in het kader van onderzoek, onderwijs en (gespecialiseerde) patiëntenzorg.

Wij streven naar een toekomst waarin dier en mens op een duurzame, verantwoorde manier samen leven. Het welzijn en de gezondheid van dieren staat hierbij ten alle tijden centraal.

STEUN
Dankzij de steun van diereigenaren, alumni, studenten, organisaties, bedrijven en vermogensfondsen kunnen wij samen zorgen voor een betere toekomst voor, en met, onze dieren. Bijdragen komen volledig ten goede aan de projecten.

BESTEDINGSADVIESCOMMISSIE
De bestedingsadviescommissie adviseert het bestuur van het Utrechts Universiteitsfonds met betrekking tot Vrienden Diergeneeskunde.

Het bestuur van het Utrechts Universiteitsfonds wordt gevormd door vijf vrijwillige bestuurs-leden en een vertegenwoordiger van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht.

“Een hulphond als beste vriend van een veteraan met PTSS.”

DR. JORIS WIJNKER, VETERAAN EN MILITAIR DIERENARTS

HET V-PWR PROJECT

Judy, de enige hond die tijdens de Tweede Wereldoorlog officieel een krijgsgevangene was in een jappenkamp, is misschien wel het mooiste voorbeeld van hoe een hond steun kan bieden in moeilijke tijden. Samen met de gevangenen werd Judy blootgesteld aan beestachtige wreedheden waar velen aan ten onder gingen. Maar de band die de soldaten met Judy kregen, gaf hun de moed om dit alles te doorstaan. Ze probeerden allemaal om Judy ongehavend door de ontberingen te loodsen en vergaten daarbij hun eigen leed. Dat was hun redding.

Uit: “Geen betere vriend” van Robert Weintraub (2017)

Veel militairen beleven ingrijpende gebeurtenissen tijdens een uitzending naar een oorlogsgebied of tijdens een vredesmissie. Soms zijn deze ervaringen dusdanig traumatisch, dat de veteranen er ook na afloop van de missie onder lijden. De ervaring met de bijbehorende angsten en gevoelens van machteloosheid wordt voortdurend herbeleefd en maakt een normaal leven bijna onmogelijk. Deze aandoening staat bekend als posttraumatische stressstoornis (PTSS) en belemmert talloze terugkerende veteranen in hun dagelijkse leven en vormt ook een zware belasting voor hun familie en directe omgeving.

Al eeuwen fungeren honden als mascotte voor militairen die op uitzending zijn. Ze bieden troost, afleiding en gezelschap. Maar dat honden ook bij thuiskomst iets kunnen betekenen voor (oud-)militairen is nog niet zo lang bekend. Sinds 2012 is Hulphond Nederland inmiddels bezig met het opleiden en plaatsen van hulphonden bij veteranen met PTSS, om zo deze (oud-)militairen in hun behandeling te ondersteunen.

Promovenda Emmy van Houtert voert het onderzoek uit. Zij wordt begeleid door het V-PWR onderzoeksteam bestaande uit dr. Joris Wijnker, de initiator van het project, dr. Nienke Endenburg en prof. dr. Bas Rodenburg van de faculteit Diergeneeskunde en prof. dr. Eric Vermetten, Hoofd Onderzoekscentrum MGGZ

Emmy van Houtert legt uit: “We weten dat er ontspannende en stress-verlagende factoren werkzaam zijn in de mens-dier relatie. We zien dat de hulphonden die geplaatst zijn bij veteranen met PTSS een positieve invloed op hun leven hebben. Echter, deze positieve resultaten zijn vooral gebaseerd op subjectieve ervaringen en zelfreflectie. Dat is weliswaar erg belangrijk, maar maakt het moeilijk om een behandelmethode te ontwikkelen die voor zo veel mogelijk veteranen, en later ook voor civiele patiënten, van toepassing is én goed aansluit bij de individuele behoeftes. Om de optimale matching tussen veteraan en hond te vinden en het grootste effect te bereiken, zijn er objectieve metingen en daarmee betrouwbare onderbouwingen nodig. Dat willen we met dit onderzoek kunnen bereiken.”

Het onderzoeksteam wil meer en beter inzicht in de interactie tussen veteraan en hulphond. In het begin richtten ze zich bijvoorbeeld op het kunnen meten van een aantal parameters bij de veteraan. Hierbij kun je denken aan hartslag, bloeddruk, het bewegingspatroon en andere stressindicatoren zoals het hormoon cortisol. Vergelijkbare metingen willen ze ook bij de hond gaan uitvoeren. Met behulp van onder andere smartwatches maken we daarmee inzichtelijk hoe de veteraan en de hulphond zich fysiek en mentaal voelen. Uiteindelijk kunnen de onderzoekers met behulp van de resultaten in kaart brengen hoe de interactie tussen hond en veteraan werkt. Voor het project hebben ze daarom een samenwerkingsovereenkomst gesloten met zowel Hulphond Nederland als Defensie. Zonder deze partijen zou het niet mogelijk zijn om de onderzoeksdata te verzamelen.

Maar hoe is het idee voor het onderzoek ontstaan? Dr. Joris Wijnker, majoor-dierenarts bij Defensie en zelf veteraan, is de man achter V-PWR:

“Als reservist en veteraan kom ik steeds vaker mensen tegen die te maken hebben gekregen met PTSS. Zowel door hun eigen ervaringen als ook bij familie, collega’s en vrienden. In 2014 kwam ik via mijn Defensienetwerk in aanraking met Hulphond Nederland, daarmee leek het alsof vele puzzelstukjes op z’n plaats vielen. Vanuit mijn eigen werkveld ondersteuning bieden aan diegenen die het nodig hebben op een manier die nog de nodige wetenschappelijke ontwikkeling kan gebruiken.

Met dit bijzondere project krijgen we op een meetbare manier inzicht in de relatie tussen veteraan en hond. Daarmee kunnen we bijdragen aan behandelmethodes waarmee veteranen en ook civiele patiënten met PTSS nog beter geholpen kunnen worden.

De urgentie voor dit project is hoog: de vraag naar goed opgeleide hulphonden overstijgt het aanbod ruimschoots. Over de afgelopen vijf jaar heeft Hulphond Nederland ongeveer zestig honden kunnen plaatsen terwijl er op dit moment een wachtlijst is van meer dan honderd veteranen met PTSS. Naast militairen is er ook bij de andere geüniformeerde beroepen zoals politie, brandweer en ambulancedienst een toenemende aandacht voor dit probleem. Ook hier zijn veel mensen die kampen met de gevolgen van PTSS. De inzet van een hulphond is weliswaar niet de enige of volledige oplossing, maar kan wel een goede aanvulling in de behandeling zijn. V-PWR past bovendien perfect binnen een belangrijk thema van de faculteit: One Welfare. Dit thema gaat over de relatie tussen het welzijn van mensen en dieren in interactie met elkaar en hun omgeving.

Inmiddels is ook al het eerste wetenschappelijk artikel gepubliceerd, waarmee een belangrijke basis is gelegd voor het vervolg van het project. “Het afgelopen jaar heeft duidelijk gemaakt dat er veel maatschappelijk draagvlak is voor onderzoek op dit gebied. Juist daarom is het belangrijk dat er wordt gekeken hoe wij een vervolg kunnen geven aan zowel het onderzoek, eveneens de praktische toepassing van toekomstige resultaten. Zowel vanuit het veterinair perspectief als ook binnen de (militaire) gezondheidszorg.”

Binnen Defensie is er toenemende aandacht voor dit onderwerp. Mede daarom draagt het Karel Doorman Fonds (steunfonds Marinepersoneel) al financieel bij aan het V-PWR project.

Daarnaast zorgen de genereuze bijdragen van Royal Canin, de Stichting K.F. Hein Fonds, de Stichting Triodos Foundation, het Utrechts Universiteitsfonds, Roland Slegers, het V-PWR lopers team tijdens de Nijmeegse 4-daagse, en van meer dan 300 individuele sponsoren ervoor dat er minimaal 4 jaar lang onderzoek gedaan kan worden naar dit belangrijke onderwerp.

Dankzij deze gulle gevers wil het onderzoeksteam ervoor zorgen dat een veteraan met PTSS, én zijn of haar gezin en directe omgeving, weer een menswaardig leven leiden en weer onderdeel kan uitmaken van onze maatschappij - samen met zijn of haar beste vriend, de hulphond.

LANDELIJK EXPERISECENTRUM DIERENMISHANDELING

“Dierenmishandeling – en huiselijk geweld – mogen geen kans meer krijgen.”

DR. NIENKE ENDENBURG, GZ PSYCHOLOOG EN COÖRDINATOR LANDELIJK EXPERTISECENTRUM DIERENMISHANDELING

LANDELIJK EXPERISECENTRUM DIERENMISHANDELING

Dr. Nienke Endenburg van de faculteit Diergeneeskunde is GZ-psycholoog en tevens coördinator van het Landelijk Expertisecentrum Dierenmishandeling. Zij kan zich nog heel goed het moment herinneren dat zij zich besefte dat het LED er moest komen. “Een lief klein hondje, laten we haar Lola noemen, kwam bij de kliniek voor gezelschapsdieren van de faculteit Diergeneeskunde met een verdenking op schedeltrauma. De eigenaren beweerden tijdens de opname dat het Terriër teefje heel onhandig was en tijdens de dagelijkse wandeling tegen een betonnen paal was aangelopen.

De behandelende dierenarts stuurde Lola meteen door naar de afdeling beeldvorming. Een röntgenfoto van het hoofd moest uitsluitsel geven over de hoeveelheid letsel.” Nienke Endenburg haalt haar schouders op. “Misschien hoorde de laborant niet goed wat er gedaan moest worden, of misschien had hij zelf al een donker vermoeden; wat het ook was, in plaats van een foto van Lola’s hoofd, werden er foto’s van haar hele lijf gemaakt. Lola, zo lieten de röntgenfoto’s feilloos zien, had maar liefst 30 acute en geheelde botbreuken. Dat wordt je wel even stil van.” De dierenartsen van de faculteit Diergeneeskunde deden op basis van deze gegevens natuurlijk meteen aangifte bij 144. De politie voerde het nodige onderzoek uit, en Lola werd uit huis geplaatst. Een aantal weken later volgde de uitspraak van de rechter. Lola’s eigenaren bleken bij 5 dierenartsen geregistreerd te staan, die echter niets van elkaar afwisten. Op deze manier werd Lola keer op keer behandeld voor diverse letstels, zonder dat haar eigenaren ooit werden verdacht. Uiteindelijk werd Lola herplaatst bij een lieve, oudere dame waar ze de liefde kreeg die ze verdiende. Helaas loopt dit soort incidenten omtrent dierenmishandeling heel vaak minder goed af.

Nienke legt uit: “Om dit in de toekomst te voorkomen en dierenmishandeling duurzaam tegen te gaan, heb ik, samen met het Nationaal Forensisch Instituut en Bureau Beke, het “Landelijk Expertisecentrum Dierenmishandeling” (LED), opgericht. Wanneer dierenartsen zich zorgen maken over de toestand van een dier, kunnen zij via de beveiligde site van het LED het dossier voorleggen aan gespecialiseerde dierenartsen en forensische experts van het Nederlands Forensisch Instituut. Binnen 48 uur hebben dierenartsen duidelijkheid - dieren zoals Lola gaan een veilige toekomst tegemoet.”
Het LED heeft als doelstelling om dierenmishandeling grondig aan te pakken en zowel op korte als op lange termijn te voorkomen. Indien een dierenarts twijfelt of een dier wel of niet mishandeld is, helpen wij hem of haar met de letselduiding.
Dit is niet alleen belangrijk in het kader van dierenwelzijn, maar ook omdat dierenmishandeling vaak samen gaat met huiselijk geweld en kindermishandeling. Als er melding van dierenmishandeling gemaakt wordt, kan de politie die de zaak onderzoekt, ook achter de voordeur kijken om te zien hoe het met het welzijn van andere gezinsleden gesteld is.

De werkwijze, effectiviteit en toegankelijkheid van het LED zijn gedurende een pilot project in 2018 samen met 25 dierenartsen uitgebreid getest. Deze dierenartsen geven aan dat het LED hen helpt bij letselduiding en zij hierdoor vaker een melding bij 144 maken.

Dierenartsen kunnen gratis een persoonlijk LED account aanvragen. Indien zij twijfelen of een dier wel of niet mishandeld wordt, kunnen zij de relevante patiëntengegevens direct via de beveiligde website van het LED uploaden. Dit gebeurt anoniem, dus zonder dat er persoonsgegevens van de eigenaar van het betreffende dier worden meegestuurd. Het expertpanel van het LED, bestaande uit forensisch experts van het NFI en gespecialiseerde dierenartsen van de faculteit Diergeneeskunde, bekijkt het ingezonden materiaal en geeft binnen 48 uur (twee werkdagen) een verklaring af of hier al dan niet sprake is van dierenmishandeling.

Als er sprake is van dierenmishandeling kan een dierenarts daarvan melding maken door het meldpunt 144 te bellen. Het hele dossier met vragenlijst, (röntgen)foto’s en de brief van het expertpanel kan dan rechtstreeks bij 144 ingediend worden. Voor Nienke Endenburg is de missie heel duidelijk: “Op deze manier willen wij ervoor zorgen dat dierenmishandeling geen kans meer krijgen.”

Vanaf 1 januari 2019 zal het Landelijke Expertisecentrum Dierenmishandeling (LED) voor alle dierenartsen in Nederland, ongeacht welke diersoort ze behandelen, gratis beschikbaar zijn. Het LED is een initiatief van de faculteit Diergeneeskunde, het NFI en Bureau Beke.

De pilotfase in 2018 werd financieel ondersteund door de Koninklijke Honden-bescherming, het Ministerie voor Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid en het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

De landelijke uitrol van het LED in 2019 wordt financieel ondersteund door Stichting Abri voor Dieren, de Dierenbescherming, Stichting DierenLot, de Koninklijke Hondenbescherming, Triodos Foundation, K.F. Hein Fonds, de Manders-Brada Stichting en de Moyra Stava-Morena Stichting.

www.meldpuntLED.nl

“Met EPWA heb je meteen duidelijkheid of je paard of ezel wel of geen pijn heeft.”

DR. THIJS VAN LOON, ANESTHESIST EN DOCENT GEZONDHEIDSZORG PAARD

EQUINE PIJN EN WELZIJNSAPP

“Het begon heel geleidelijk”, vertelt Eva Jonker, eigenaresse van de 5 jarige merrie Hera. “Hera begon zich steeds meer te verzetten tijdens het rijden.” In het begin trok Eva zich er niet veel van aan. “Hera was toen pas 5, we waren net begonnen met trainen. In het begin ging ik ervan uit dat het maar een fase was, iets wat gewoon weer over gaat. Maar het werd alleen maar erger. Hera begon te bokken en te steigeren, dat had ze nooit eerder gedaan. Op een dag lag ik ernaast. Toen wist ik dat hier echt iets aan de hand was.”

Eva belde dezelfde dag nog haar dierenarts. Wat bleek? Hera had pijn in haar rug. Haar gedrag was slechts haar manier om aan te geven dat zij niet lekker in haar vel zat. Na een uitgebreid traject van rust en revalidatie, loopt Hera inmiddels weer onder het zadel. “Natuurlijk ben ik ontzettend blij dat het weer goed gaat met mijn paard. Maar ik neem het mezelf wel erg kwalijk dat ik het zo ver heb laten komen. Ik had gewoon beter moeten luisteren naar wat Hera probeerde te vertellen.” Het verhaal van Eva Jonker* en haar merrie Hera is voor veel liefhebbers van paarden, maar ook van ezels, heel herkenbaar. Ze willen het beste voor hun paard (of ezel), maar het correct inschatten van de staat van gezondheid en/of welzijn van paarden en ezels kan soms erg moeilijk zijn. Dr. Thijs van Loon, anesthesist en docent gezondheidszorg paard van de faculteit Diergeneeskunde wilde hier iets aan doen.

“Samen met collega dr. Machteld van Dierendonck heb ik al veel onderzoek naar pijnherkenning bij paarden en ezels gedaan. Keer op keer bleek dat zowel de lichaamstaal als de gezichtsuitdrukkingen van paarden en ezels een betrouwbaar beeld geven over hoeveel pijn het dier nou echt heeft. Dit is dus ontzettend waardevolle informatie waar iedere liefhebber van paarden of ezels iets aan zou kunnen hebben. Wij hadden dus het idee om een smartphone app te ontwikkelen, zodat wij de bevindingen uit ons onderzoek beschikbaar kunnen maken voor dierenartsen, eigenaren en liefhebbers van paarden en ezels in Nederland en wereldwijd. In Stichting de Paardenkamp hebben we een fantastische partner gevonden om ons idee werkelijkheid te laten worden.”

Het eindresultaat is de Equine Pijn en WelzijsApp, of EPWA, waarmee dierenartsen, eigenaren of verzorgers pijn bij een paard of ezel op een betrouwbare manier kunnen meten. Daarnaast kunnen belangrijke componenten omtrent het welzijn van een dier in een dagboek worden bijgehouden. Denk hier aan huisvesting, voeding, training, het bezoek van een dierenarts, hoefsmid, tandarts en mogelijke medicamenten of behandelingen.

Thijs van Loon weet: “Deze informatie allemaal bij elkaar geeft natuurlijk al heel veel inzicht in hoe het gesteld is met een paard of ezel. Op het moment dat je denkt dat er iets aan de hand is, heb je dankzij de app heel snel duidelijkheid over of het dier echt wel pijn heeft, en kun je dit de komende dagen of weken blijven monitoren. Op deze manier willen wij een bijdrage leveren aan het voorkomen van pijn en het beschermen en verbeteren van welzijn van paarden en ezels wereldwijd.”

Sinds september 2018 is EPWA beschikbaar in het Engels en Nederlands. EPWA heeft inmiddels zowel in de Nederlandse AppStore en Google PlayStore in de categorie ‘medisch’ op de eerste plek gestaan, en is door meer dan 2.500 mensen gedownload.

In 2019 wil het EPWA team de app internationaal lanceren en in andere talen beschikbaar maken. Dr. Thijs van Loon en collega’s zijn inmiddels begonnen aan vervolgonderzoek omtrent digitale gezichtherkenning, die op termijn geïntegreerd zal worden in de app.

*Naam door de redactie gewijzigd.

Dankzij de geweldige bijdragen van sponsor Dechra, Stichting Nijdier, Stichting Capelse Manegefonds, Stichting Moyra Stava Morena, Stichting Donkey Sanctuary, het Nederlans Ezelstamboek, Pavo paardenvoer en rond 240 donateurs van Stichting de Paardenkamp en Vrienden Diergeneeskunde hebben wij EPWA mogelijk kunnen maken en gratis ter beschikking kunnen stellen aan dierenartsen en liefhebbers van paarden en/of ezels.

De fotografen Nikki de Kerf, Hans Brongers en Tjerk Ridder hebben geweldig fotomateriaal beschikbaar gesteld,

EPWA wordt beheerd door de Hoge Birkt B.V. Kijk op www.epwa.org voor meer informatie.

“De ontwikkeling, toepassing en acceptatie van dierproefvrije methoden staan centraal.”

DR. JAN VAN DER VALK, HOOFD 3RS-CENTRE UTRECHT LIFE SCIENCES

3V-DATABASES

Het is een vraag die menig wetenschapper beweegt: Waarom beschermt het lichaam ons tegen bepaalde dingen wel, en andere niet? Welke cellen of stoffen worden actief tijdens ziekte? En wat als er niets blijkt te helpen, en het lichaam maar zieker wordt. Hoe behandelen we dat? Om dit soort vragen te kunnen beantwoorden is onderzoek nodig. Echter, sommige onderzoeken zijn ontzettend ingrijpend en gevaarlijk voor de mens. Daarom hebben onderzoekers en artsen er samen voor gekozen om bepaalde dingen eerst bij dieren te testen. Maar eigenlijk is dit gewoon uit twee kwaden het minst kwade kiezen.

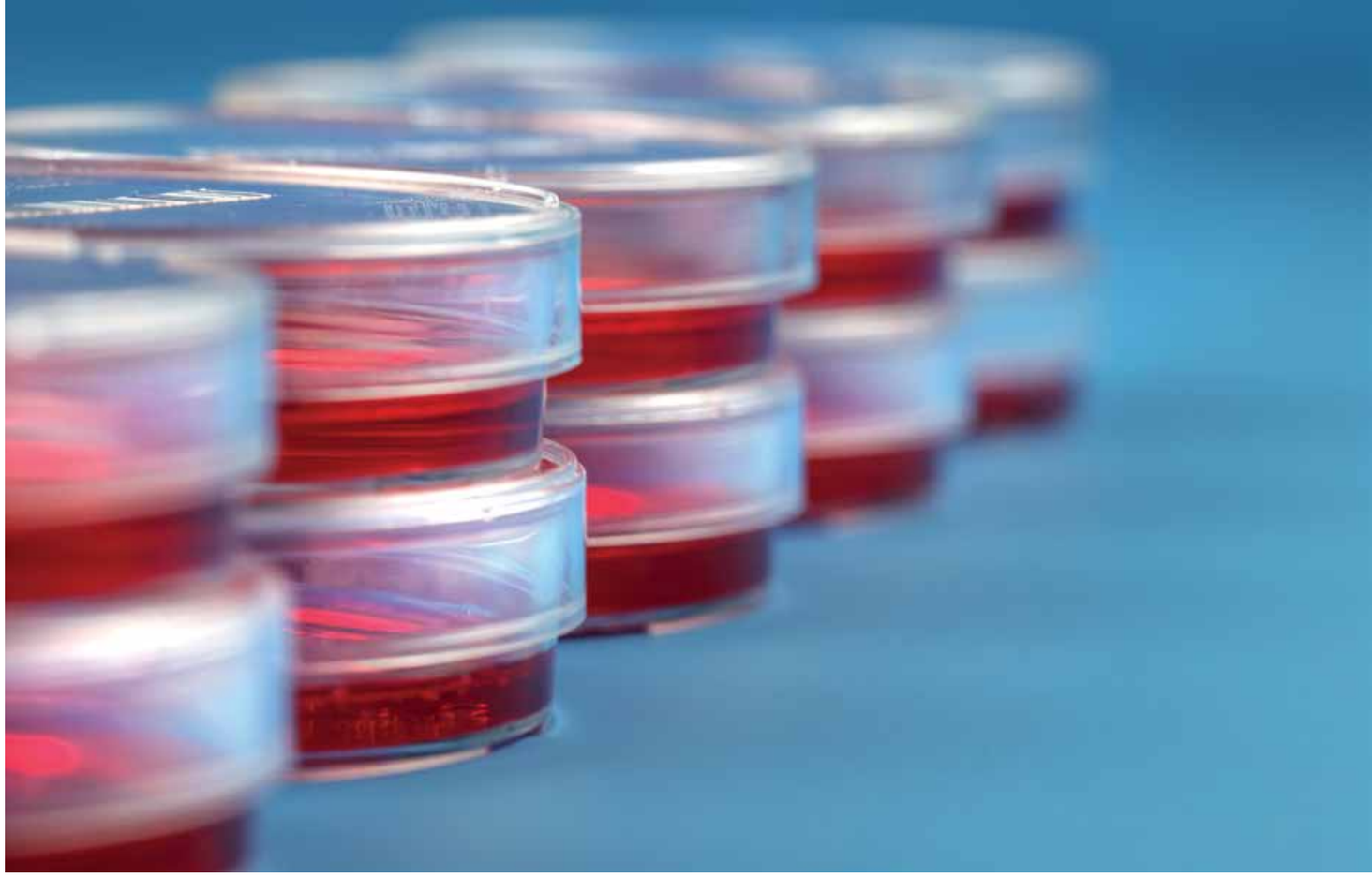

Het 3Rs-Centre Utrecht Life Sciences wil toe naar échte oplossingen. Naar manieren waarop ziektes en medicijnen onderzocht en getest kunnen worden zonder dat de levens van dieren - of mensen - op het spel worden gezet. In de tussentijd moet ervoor worden gezorgd dat de dieren die alsnog ingezet moeten worden, het zo goed mogelijk hebben.

Dr. Jan van der Valk, hoofd van het 3Rs-Centre ULS legt uit: “In 2015 hebben wij onder de vlag van het 3Rs-Centre ULS het 3V-Databaseprogramma gelanceerd. De 3Vs staan voor Verminderen, Verfijnen en Vervangen, en de databases stellen gratis informatie beschikbaar aan onderzoekers, bedrijven en organisaties. Dit om duurzaam bij te dragen aan de implementatie van de 3V’s in proefdieronderzoek - met volledig proefdiervrij als stip op de horizon.”

De volgende drie databases zijn onderdeel van het 3V-Databaseprogramma: de FCS-free Database (1), de Humane Endpoints website (2) en de Interspecies Database (3).

Foetaal kalfsserum (FCS) is een gangbaar ingrediënt in groeimedia die worden gebruikt om cellen op te kweken in het lab (*in vitro*). Echter, FCS wordt op een dieronvriendelijke manier verkregen en resultaten behaald met FCS zijn niet altijd reproduceerbaar. In de FCS-free Database (fcs-free.org) kunnen wetenschappers bestaande FCS-vrije media voor hun celkweekonderzoek vinden. De FCS-free Database werd in 2017 gebouwd met financiering van Animal Free Research UK. Sindsdien hebben ruim 4000 unieke bezoekers over de hele wereld de database bezocht. Met behulp van Alternatives Research & Development Foundation werd de database in 2018 een stuk gebruiksvriendelijker gemaakt. Daarnaast heeft er een grootschalige update plaatsgevonden, waarin 500 artikelen over serumvrije media zijn toegevoegd. Ook werd de database genomineerd voor de Lush Prize, ’s werelds grootste prijs op gebied van vervanging van dierproeven, en werd het genoemd als belangrijkste informatiebron voor serumvrije media in het OECD guidance document voor Good In Vitro Method Practices (GIVIMP).

En de kers op de taart? Het 3Rs-Centre ULS symposium over de kwaliteit van *in vitro* onderzoek in juni 2018, met een aansluitend benefietdiner om bedrijven op te roepen de 3V-Databases te steunen. Dit symposium en diner werd volledig gefinancierd door een vermogensfonds.

De Interspecies Database biedt een grote dataset aan van betrouwbare lichaamswaarden en kenmerken van verschillende diersoorten en de mens. Dit geeft onderzoekers de mogelijkheid een proefdier te kiezen dat op basis van de gegevens zo goed mogelijk overeen komt met een andere diersoort, of met de mens. De Interspecies Database wordt momenteel grootschalig geüpdatet, middels een systematische literatuurstudie met artikelen van de afgelopen 4 jaar.

De Humane Endpoints website geeft informatie over humane eindpunten en leert deze te herkennen in knaagdieren en vissen. Humane eindpunten zijn momenten tijdens de proef waar de onderzoeker ingrijpt indien dieren onnodig pijn en ongemak ondervinden. De website leert (aankomende) onderzoekers de dieren te observeren, hun welzijn in de gaten te houden en in te grijpen waar nodig, opdat er op een bewuste en verantwoordelijke manier met proefdieren wordt omgegaan. De Humane Endpoints website wordt wereldwijd gebruikt in het proefdierkundig onderwijs, en heeft ook in 2017 een belangrijke update ondergaan. Zo werd er een nieuwe module over zebravissen als proefdier toegevoegd en werd een E-learningmodule ontwikkeld, die in het Utrechts Diergeneeskunde-onderwijs is ingebed en bovendien wereldwijd gratis beschikbaar is voor studenten. De website is inmiddels in vijf talen beschikbaar, en wordt momenteel naar het Chinees vertaald.

Jan van der Valk is blij met de ontwikkelingen in het afgelopen jaar: “Op deze manier stimuleren wij de ontwikkeling, toepassing en acceptatie van dierproefvrije methoden, en werken wij toe naar een toekomst die steeds vaker proefdiervrij zal zijn.”

Dankzij de fantastische bijdragen van de Triodos Foundation, Animal Free Research UK, de Alternatives Research & Development Foundation, de Hogeschool Utrecht, Laboratory Animals Limited, The Chemical Compliance Coach en een aantal gulle gevers heeft het 3Rs-Centre Utrecht Life Sciences (ULS) de afgelopen twee jaar belangrijke stappen kunnen zetten in hun missie om onderzoek met proefdieren te verfijnen, verbeteren en uiteindelijk te vervangen.

“Zij heeft ook recht op goede zorg.”

DRS. RUTH VAN DER LEIJ, COÖRDINATOR SHELTER MEDICINE PROGRAMMA

Stel je voor: je bent constant omgeven door anderen. Je hebt nauwelijks de ruimte, en al helemaal geen plekje voor jezelf. Er is nooit even stilte of rust. Iedereen – ook jijzelf – is vaak ziek van de stress. En wanneer je weg kunt – óf je ooit weg kunt – weet je niet. Een dergelijke stressvolle situatie is voor veel dieren die in de dierenopvang belanden, de harde, dagelijkse werkelijkheid. Daarom heeft drs. Ruth van der Leij het programma Shelter Medicine opgezet. “Zodat dieren in opvang straks allemaal beter in hun vel zitten.”

Het werk dat verricht wordt, is gebaseerd op drie duidelijke pijlers: het geven van onderwijs, het adviseren van dierenartsen die werkzaam zijn binnen dierenopvangcentra en het doen van onderzoek.

Ruth van der Leij vertelt: “We weten dat er een wetenschappelijk verband bestaat tussen diermishandeling en huiselijk geweld. Door de contacten met haar klanten speelt de dierenarts een belangrijke rol in het signaleren en voorkomen van deze twee vormen van geweld. Een eerstelijns dierenarts moet bij vermoedens van dierenmishandeling op kunnen treden volgens een richtlijn die door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) is opgesteld. Deze richtlijn schrijft voor hoe en wanneer je als dierenarts melding maakt van een vermoeden van mishandeling.”

Het Shelter Medicine Programma verzorgt onder andere het vak ‘de Cirkel van Geweld’, een verplicht studieonderdeel voor aankomende dierenartsen bij de faculteit Diergeneeskunde. Daarnaast organiseert het Shelter Medicine Programma het tweeweekse keuzevak Forensische Diergeneeskunde. Studenten én collega’s uit de praktijk krijgen les van uiteenlopende specialisten in forensisch onderzoek bij dieren.

Daarnaast verzorgt het Shelter Medicine Programma regelmatig nascholingen voor collega dierenartsen die als veterinair in een dierenopvang werken. “Dit doen wij om kennis en ervaring vanuit het Shelter Medicine vakgebied te delen, om de zorg voor de dieren in deze specifieke dierhouderij verder te optimaliseren,” legt Ruth van der Leij uit.

De kracht van Shelter Medicine is dat het naast de veterinaire aspecten ook informatie kan leveren over de bedrijfsvoering van in groepen gehouden gezelschapsdieren. Ook hier is Ruth van der Leij heel duidelijk in. “Training in basis hygiëne of eenvoudige ziekteleer is uitstekend te geven aan deze niet-veterinaire medewerkers. Daarom heeft het Shelter Medicine programma ook meerdere lezingen en andere activiteiten verzorgd voor niet-veterinaire medewerkers in dierenopvang.”

Het merendeel van het klinische werk dat vanuit het Shelter Medicine Programma plaatsvindt bestaat uit advisering van dierenartsen die in dieren-opvangorganisaties tegen problemen aanlopen. Tijdens uitbraken van infectieuze ziekten kan deze advisering levensreddend zijn en is snelle hulp van het grootste belang. Hiervoor is het Programma dan ook dag en nacht bereikbaar.

“Zo kunnen meldingen van kittensterfte in een asiel, zoals die in 2018 zich enkele keren hebben voorgedaan, snel aangepakt worden met preventieve maatregelen zoals vaccinaties waarmee veel kittenlevens worden gered.”

En natuurlijk is het zoeken naar wetenschappelijke gegevens een belangrijk onderdeel van het Shelter Medicine Programma. Dit vakgebied kent een sterke groei in onderzoek, waardoor wij als asieldierenartsen steeds meer mogelijkheden krijgen om vooral ziekten te voorkomen. Maar ook behandelingen van ernstige aandoeningen komen steeds meer in zicht, aandoeningen die eerder de dood van een dier betekenden.

Behalve preventie en behandeling van ziekten wordt er gezocht naar betere methoden om stress te reduceren bij asieldieren, naar effectievere en goedkopere manieren om de hygiëne te borgen en om bedrijfsvoeringssinstrumenten te vinden die ervoor kunnen zorgen dat er minder dieren opgevangen hoeven worden, dat ze minder lang in opvang blijven zitten en dat ze tijdens hun verblijf gezonder blijven.

Ruth van der Leij is er - terecht - trots op. “We doen dit allemaal om dieren die in de dierenopvang belanden de zorg te geven die zij verdienen.”

Dankzij Stichting DierenLot, de Dierenbescherming en genereuze donateurs die het werk van drs. Ruth van der Leij een warm hart toedragen, werd ook 2018 een bijzonder mooi jaar voor Shelter Medicine.

Op deze manier zijn wij in staat om het welzijn en de gezondheid van heel veel dieren in asielen en opvangcentra te waarborgen en te verbeteren.

“Tibetaanse Mastiffs zijn al jaren onderdeel van ons gezin. Wij willen ons ervoor blijven inzetten dat het prachtige ras in stand blijft.”

De lucht is grijs. Het is koud en het regent bijna ononderbroken. Wind en golven racen langs elkaar over het strand. Een dag om voor de kachel te zitten? In ieder geval niet voor Bettina Marsman, René van Lieshout en de overige leden van de Tibetaanse Mastiff Club Nederland (TMCN). Want vandaag is hun jaarlijkse Nieuwjaarswandeling op het strand in Noordwijk.

Bettina trekt de rits van haar donkergroene regenjas omhoog. “De honden vinden dit soort weer juist prettig. En voor onze leden is het een mooi moment om het nieuwe jaar samen te beginnen. Dan maakt het niet uit dat er een paar druppels regen vallen.”

Het weer doet inderdaad geen afbreuk aan de sfeer. Iedereen is blij elkaar weer eens te zien – zowel de baasjes als de ongeveer 15 honden. Bettina en René’s tweejarige Je-Tsun, donkergrijs, donzige vacht en warme, alerte ogen, heeft zojuist haar zusje, Gu-Lang en haar oom, Gyalpo gespot en laat haar enthousiasme maar al te duidelijk zien.

Gelukkig is deze kant van het strand een open losloopgebied en de honden maken er volop gebruik van. Ze stuiven alle kanten op, springen, spelen, rennen, eerst richting het water, dan weer de andere kant op, richting de duinen.

“Je zou het nu niet zeggen, maar Tibetaanse Mastiffs zijn van nature relatief rustige honden,” lacht Bettina. Samen met echtgenoot René is zij de eigenaar van Kennel Trikaya, ze fokt al bijna 30 jaar Tibetaanse Mastiffs. “Mijn eerste Tibetaanse Mastiff, Öd-zer van Begero, kwam in 1991 bij me. Ik was onmiddellijk verkocht. Het zijn geweldige honden, zowel qua uiterlijk én als het gaat om hun karakter. Trouw, intelligent, erg waakzaam en gericht op ‘hun’ mensen.”

“De Tibetaanse Mastiff behoort tot de oudste hondenrassen ter wereld,” legt René uit. “Er zijn teksten van rond 1000 voor Christus die beschrijven hoe deze honden de Tibetaanse tempels bewaakten. Gezien Tibet tot de annexatie van China in 1950 afgesloten was van de buitenwereld, bleef het ras zijn oorspronkelijke kenmerken behouden.” René kijkt trots naar Je-Tsun, die samen met haar zus Gu-Lang... en haar oom...Gyalpo in volle vaart over het strand racet. “Het fokken van Tibetaanse Mastiffs is weliswaar ons hobby, maar we gaan er serieus mee om. We kiezen de reu en teef heel zorgvuldig om erfelijke aandoeningen zo goed mogelijk uit te sluiten. Wij willen gezonde pups in de wereld helpen, die recht doen aan het ras.”

De Tibetaanse Mastiff als ideale beste vriend van de mens. En Bettina Marsman en René van Lieshout zijn niet de enigen die zo over ‘hun’ ras denken. De duurste hond ooit is een Rode Tibetaanse Mastiff. Hong Dong (oftewel “Big Splash”) werd in 2011 voor rond de $1.9 miljoen verkocht aan een Chinese projectontwikkelaar. Want in de jaren ‘90 van de vorige eeuw werd de Tibetaanse Mastiff verkoren tot statussymbool voor mega rijke Chinezen. Kleinschalige fokkers uit de regio zagen hun kans en fokten massaal om aan de vraag van hun rijke heersers te voldoen. Maar in 2013 stortte de markt in, 2 op de 3 fokkers gingen failliet en de ongewilde honden werden stante pede gedumpt. Met als gevolg dat grote delen van Tibet bedolven werden onder duizenden zwervende Tibetaanse Mastiffs.

“Lokale welzijnsorganisaties vangen de dieren op, maar de situatie is simpelweg tragisch. Commercialisatie en het idee dat alles te koop is, als je er maar genoeg voor betaalt, heeft er toe geleid dat de Tibetaanse Mastiff - ooit de bewaker van het boeddhistische heiligdom - inmiddels een pest in eigen land is geworden. Maar ook bij honden die wel gewild zijn, staat vooral het uiterlijk voorop. Imposante ‘manen’ bijvoorbeeld, die een reu meer op een leeuw dan een hond laten lijken, zijn nog steeds erg begeerd. Hierdoor ligt inteelt op de loer en worden verkeerde lijnen gekruist , met de nodige gezondheidsproblemen als gevolg. De honden zelf, hun welzijn en gezondheid zijn ondergeschikt.” Bettina valt even stil. Vol ongeloof schudt ze haar hoofd.

Dan kijkt ze naar René. Hij knikt, ze zijn het met elkaar eens. “Tibetaanse Mastiffs zijn al jaren onderdeel van ons gezin. Ze horen er gewoon bij. Wij willen ons ervoor blijven inzetten dat het prachtige ras in stand wordt gehouden. Nu, maar ook in de toekomst. Daarom hebben wij Vrienden Diergeneeskunde opgenomen in ons testament. We willen dat een deel van onze nalatenschap besteed gaat worden aan onderzoek naar de erfelijke achtergronden van ziektes bij de Tibetaanse Mastiff, zoals bijvoorbeeld hypothyreoïdie, epilepsie en de oogziekte PRA. Het zou fantastisch zijn als wij op deze manier blijvend kunnen bijdragen aan de gezondheid, maar vooral ook aan het voortbestaan van onze favoriete honden.”

*Do Khyi betekent direct vertaald kettinghond. In het Westen hebben wij echter de naam Tibetaanse Mastiff bedacht, omdat men in Europa toen als grote hond slechts de Mastiff kenden. Trikaya betekent letterlijk de drie lichamen van Boeddha: dharmakaya (‘lichaam van waarheid’), sambhogakaya (‘lichaam van vreugde’) en nirmanakaya (‘lichaam van verschijning’).

Steeds vaker zijn er mensen die blijvend iets willen betekenen voor dieren, hun gezondheid en welzijn. Door het bestemmen van (een deel van) hun nalatenschap aan het fonds Vrienden Diergeneeskunde, ondergebracht bij het Utrechts Universiteitsfonds kunnen zij blijvend een verschil maken voor dieren.

De nalatenschap van Bettina Marsman en René van Lieshout is een bijzonder voorbeeld van wat geven aan de wetenschap kan betekenen.

Voor meer informatie en advies kunt u contact opnemen met Inga Wolframm, via i.wolframm@uu.nl.

“Samen kunnen we dingen bereiken die in je eentje onmogelijk lijken.”

DR. INGA WOLFRAMM, HOOFD FONDSENWERVING FACULTEIT DIERGENEESKUNDE

“Suzy heeft een heel groot hart.”

De Stichting Dieren Ziekenhuis Maria Naundorf van Gorkum en de Stichting Animales dragen de faculteit Diergeneeskunde een heel warm hart toe.

Dankzij hun genereuze bijdrage kan dr. Frank van Steenbeek volgend jaar de eerste stappen zetten in dit belangrijke onderzoek.

Suzy* is een hele bijzondere kat. Zij is lief en speels, en ze heeft een heel groot hart. Helaas wordt haar leven daar niet gemakkelijker van, maar juist vele malen zwaarder. Suzy heeft Hypertrofische Cardiomyopathie waardoor haar hartspier verdikt is. Daardoor is haar hartkamer te klein en is er onvoldoende ruimte om het bloed weg te pompen. Haar grote hart zou haar het leven kunnen kosten.

Dr. Frank van Steenbeek, geneticus aan de faculteit Diergeneeskunde wil voorkomen dat katten zoals Suzy - lief en speels, met een letterlijk en figuurlijk groot hart - op deze manier moeten lijden.

Via DNA onderzoek wil hij erachter komen welke genetische mutaties verantwoordelijk zijn voor het vererven van deze ziekte. Met deze informatie wil hij fokkers voorzien van het nodige advies, zodat er straks geen katten met Hypertrofische Cardiomyopathie meer geboren worden.

*Naam door de redactie gewijzigd.

Dankzij de geweldige bijdragen van verschillende rasverenigingen zoals de Nederlandse Cairn Terrier Club, de Cairn Terrier Club of Canada, Cairn Terrier Förderverein, de Vereniging voor Schnauzer Fokkers en Liefhebbers en hondenliefhebbers overal in de wereld kan dr. Frank van Steenbeek ook in 2019 doorgaan met zijn de strijd tegen levershunts.

Tommie* was een speels en vrolijk hondje. Maar op een dag werd hij steeds lustelozer en bleef maar in zijn mand liggen. De dierenarts kwam erachter dat Tommie een zogenaamde ‘levershunt’ had, een erfelijke afwijking waardoor de lever het bloed niet goed kon reinigen. Gifstoffen blijven daardoor in zijn bloed circuleren, waardoor hij steeds zieker wordt.

De genen die verantwoordelijk zijn voor shunts zijn dezelfde voor meerdere kleine rassen: Cairn terriers, Yorkshire terriers, Jack Russell terriers, Dwergschnauzers, Mopshondjes en nog vele vele anderen. Het probleem oplossen in een paar rassen zal voor vele andere kleine rassen ook een uitkomst bieden.

Dr. Frank van Steenbeek wil ervoor zorgen dat levershunts nooit meer voorkomen. Zodat de lever van honden zoals Tommie hen niet het leven gaat kosten.

*Naam door de redactie gewijzigd.

“Zijn lever mag hem niet het leven kosten.”

Vorig jaar leefde Tomas* nog op straat in een klein dorpje in Noord-Spanje. Hij was volledig aan zijn lot overgelaten. Tot hij op een dag werd gevonden, door Marja. Dus mocht hij mee naar Nederland. In het begin bleek Tomas helemaal gezond. Maar binnen een paar maanden werd Tomas ziek. Hij was moe en sloom, en kreeg overal kale plekken. De dierenarts kwam er uiteindelijk achter dat Tomas ziek was door een infectie met Leishmania.

Jaarlijks worden er steeds meer zwerfhonden zoals Tomas (inmiddels meer dan 12.600 honden per jaar) ingevoerd in Nederland, vaak vanuit gebieden in Zuid-Europa. Deze zwerfhonden kunnen besmet zijn met chronisch slopende ziekten zoals Leishmaniasis, Ehrlichiosis en hartworm. De ziektes komen heel vaak voor in de landen van oorsprong, tot 40% van de honden zijn er mee besmet. Het gezondheidsrisico voor zowel geïmporteerde honden als voor Nederlandse honden en mensen wordt hoog ingeschat. Het zijn uitheemse ziektes, die vaak voorkomen in Zuid-Europa en tot chronisch slopende gezondheidsproblemen kan leiden, tenzij op tijd behandeld.

Dr. Christine Piek gaat onderzoeken hoe vaak deze ziektes bij geïmporteerde zwerfhonden voorkomen, zodat betere richtlijnen en behandelmethodes ontwikkeld kunnen worden. Hiermee wil zij bijdragen aan een betere gezondheid en welzijn van honden zoals Tomas.

*Naam door de redactie gewijzigd.

Dankzij de bijdragen van de Stichting Dierenziekenhuis Maria Naundorf van Gorkum, het K.F. Hein Fonds, Stichting D.O.G., Stichting Animales en het Utrechts Universitair Laboratorium kan dr. Christine Piek zich inzetten voor geïmporteerde zwerfhonden.

Dit is Dogger*, een hond zoals vele. Dogger is 7 jaar. Een goede leeftijd voor een hond, zou je zeggen. Maar Dogger kan nog maar amper lopen. Hij heeft veel pijn, en ligt voor een groot deel van de dag in zijn mand. En dat terwijl hij vroeger niets liever deed dan urenlang met zijn baas door het bos te struinen. Maar Dogger lijdt aan gewrichtsslijtage, oftewel ‘atrose’, en heeft veel pijn. Omdat er maar weinig mogelijkheden tot behandeling zijn, is de kans groot dat hij geëuthanaseerd zou moeten worden - mits een nieuwe therapie voor terminale artrose gaat slagen.

Gewrichtsdistractie is een veelbelovende behandelmethode uit de humane geneeskunde, die drs. Michelle Teunissen bij honden gaat toepassen. Bij humane patiënten wordt 5 jaar na deze behandeling nog steeds klinische verbetering gerapporteerd.

Met dit project wil zij kijken of kniegewrichtsdistractie toepasbaar is bij honden. Zodat Dogger weer kan lopen zonder pijn.

*Naam door de redactie gewijzigd.

De bijdrage van de Stichting Dierenziekenhuis Maria Naundorf van Gorkum maakt het mogelijk dat drs. Michelle Teunissen kan onderzoeken of dit type behandeling geschikt is voor honden zoals Dogger.

STRESS BIJ REEEN

“Ziek van de stress?”

Reeën. Je ziet ze nauwelijks – en als je ze ziet, zijn ze ook zo weer weg. Ze zijn betoverend mooi en sneller dan de wind – maar ook zeer gevoelig voor stress. Hebben onze reeën gezonde of ongezonde stress? Stress op zich hoeft niet ongezond te zijn, maar chronische stress wel. Chronische stress maakt mens en dier vatbaarder voor ziekten, en omgekeerd. Om het welzijn en de gezondheid van deze mooie dieren op lange termijn te kunnen waarborgen, moet je chronische stress beperken. Hiervoor moet je stress bij reeën wel kunnen meten.

Echter, de technieken hiervoor zitten nog in de kinderschoenen. In 2018 hebben Dr. Jolianne Rijks en collega’s een aantal belangrijke pilot studies kunnen uitvoeren, met het doel om de relatie tussen chronische stress en ziekte bij reeën te kunnen onderzoeken.

Het blijkt dat tijd van het jaar, plek van monstername op het lichaam en pigment van invloed zijn op de gemeten cortisolwaarden in vachthaar, en dat voorkennis hierover nodig is om de relatie tussen chronisch stress en ziekte verder te onderzoeken. Bij dit project was een student diergeneeskunde en een student biologie actief betrokken. Op die manier zorgen we ervoor dat onze toekomstige dierenartsen en biologen meer over dit onderwerp te weten komen en zich in de toekomst kunnen inzetten voor de gezondheid en het welzijn van wilde dieren.

Dankzij de steun en bijdrage van Stichting DierenLot en genereuze donateurs is het gelukt om de parameters voor het meten van chronische stress bij reeën nader te definiëren.

PAPEGAAIENWELZIJN

Papegaaien, zoals deze grijze roodstaart, kunnen misschien wel praten, maar écht aangeven wat ze willen en nodig hebben is een heel ander verhaal. Wel is het vaak te zien aan hun gedrag. Als een papegaai aan zijn eigen veren begint te plukken zit hij niet zo lekker in zijn vel – of veren. We weten inmiddels dat papegaaien uitgedaagd willen worden. Nu nog erachter komen wat een papegaai het leukst vindt. En of dat hetzelfde is voor alle papegaaien. Misschien houdt de ene papegaai meer van vliegen, terwijl de andere liever gaat puzzelen...

Veel papegaaien die als gezelschapsdieren worden gehouden hebben last van gedragsproblemen. Verenplukken is er een van (en treft met name grijze roodstaart papegaaien en kaketoes). Een andere vorm van gedragsprobleem is b.v. stereotype gedrag, waarbij een vogel een ogenschijnlijk nutteloze handeling keer op keer herhaald.

Dit soort gedragsproblemen komt voor omdat de omgeving niet optimaal is afgestemd op wat de papegaai nodig heeft - de papegaai voelt zich als het ware niet helemaal thuis. Dr. Yvonne van Zeeland en collega’s willen blijven uitzoeken wat papegaaien in hun omgeving nodig hebben en hoe dat verschilt per papegaai.

De steun en betrokkenheid van partners zoals Stichting Animales, Stichting Dierenziekenhuis Maria Naundorf van Gorkum, Avonturia De Vogelkelder en heel veel papegaaienliefhebbers hebben ervoor gezorgd dat dr. Yvonne van Zeeland en collega’s in 2018 belangrijk onderzoek konden doen - en dit ook in 2019 zullen blijven doen.

“Koko weer lekker in zijn veren”

“De collega’s van de faculteit Diergeneeskunde, daar doen we het voor.”

Onze dieren verdienen de beste zorg. Daarom werken de collega’s van de faculteit Diergeneeskunde aan onderzoek en innovatieve projecten om het welzijn en de gezondheid van dieren duurzaam te beschermen en te verbeteren.

Als enige faculteit Diergeneeskunde in Nederland is dit een verantwoordelijkheid die zij zeer serieus nemen. Maar de collega’s van de faculteit Diergeneeskunde kunnen dit niet alleen. Vrienden Diergeneeskunde helpt ze hierin.

Want hoeveel kan je doen in je eendje? Samen maken wij het verschil.

© VRIENDEN DIERGENEESKUNDE

REDACTIE
Inga Wolframm

FOTOGRAFIE
Istock

ONTWERP
Universiteit Utrecht Brandteam

DRUK
Xerox

Dit jaarverslag is gedrukt op 100% gerecycled papier.